

Versie: 13 mei 2020

N.V. Rotterdamsche Tramweg Maatschappij

© Allan Kleiweg

Meer stoomtrams in Rotterdam

> Onderaan deze pagina staat een LINK naar een BONUS-artikel.

Naast de RTM-stoomtrams, die in deze artikelenreeks uitvoerig worden behandeld, hebben ook enkele stoomtrams van andere tramwegen in Rotterdam acte de presence gegeven. Drie van deze stoomtrams worden hieronder gememoreerd.

Regeringsjubileum koningin Wilhelmina (1938)

Materieel stoomtramritten 1938

NTM-nummer	Fabrikant	Bouwjaar	In dienst	Uit dienst	Type	Aanvullende informatie
Loc 12	Henschel	1883	1883	1939 ?	Stoomloc	Fabrieksnr: 1509 / Sloop: 1940
BC 13	Beijnes	1882	1883	1939	Rijtuig	Stoomverwarming
BC 14	Beijnes	1882	1883	1948	Rijtuig	Stoomverwarming

- De RET huurde in 1938 van de NTM stoomloc 12 met de rijtuigen 13 en 14, ter gelegenheid van de feestelijkheden rond het 40-jarig regeringsjubileum van H.M. koningin Wilhelmina. De tram reed, tussen de reguliere elektrische trams door, vrolijk op en neer tussen het Rotterdamse Marconiplein en de Schiedamse Koemarkt, als een soort 'heimwee express' avant la lettre. Gedurende de feestweek, die duurde van Koninginnedag 31 augustus tot 6 september 1938, was Schiedam weer eventjes vanuit Rotterdam per stoomtram bereikbaar.

- We mogen aannemen dat de tram gebruik maakte van de remise Delfshaven, de oorspronkelijke remise van de stoomtram naar Schiedam.

Het artikel gaat hieronder verder ...

Floriade (1960)

Geldersche Tramweg-Maatschappij / Geldersche Tramwegen

Nummer	Fabrikant	Bouwjaar	In dienst	Uit dienst	Type	Aanvullende informatie
GTM-loc 13	Backer & Rueb	1900	1900	1957	Stoomloc	Fabrieksnummer 182 / 750 mm / 'Silvolde' / Behouden !

- De eerste editie van de tienjaarlijkse wereld-tuinbouwtentoonstelling 'Floriade' werd gehouden in Rotterdam, bij de locaties van de eerdere manifestaties Ahoy ' (1950) en Energie '55 (1955), aan weerszijden van de Westzeedijk, ter hoogte van het Park en het Land van Hoboken. Als blijvende blikvanger werd de Euromast gebouwd. Het kraaiennest, met restaurant en uitkijkplatform, in staalbouw, werd geleverd door Werkspoor Utrecht.

- Vermoedelijk was 'transport' een subthema in de expositie. Er was een oude diligence opgesteld en ook GTM-stoomloc 13 'Silvolde' kon worden bewonderd. De tentoonstelling werd op 25 maart 1960 geopend door prinses Beatrix, was te bezoeken tot en met 25 september 1960 en trok 4 miljoen bezoekers. De loc is hier niet onder stoom geweest.

- De eerste Nederlandse kabelbaan ooit was van 18 mei tot 3 september 1955 te bereizen tijdens de manifestatie 'Energie '55', in het Land van Hoboken en het Park. Een tweede tijdelijke kabelbaan werd in 1960 aangelegd voor de 'Floriade'. Ook deze vervoerde bezoekers van het Land van Hoboken naar het Park v.v. Voor de manifestatie Communicatie '70 (C70) werd een voor de derde maal een tijdelijke kabelbaan, ditmaal een stoeltjeslift, aangelegd. Deze keer konden bezoekers een rondje door de binnenstad maken.

Stoomtramritten (1988/89)

Materieel stoomtramritten 1988/89

Nummer	Fabrikant	Bouwjaar	In dienst	Uit dienst	Type	Aanvullende informatie
HTM-loc 8	Backer & Rueb	1904	1904	1962	Stoomloc	Fabrieksnr: 227 / 'Ooievaar' / Behouden !
1040	Allan & Co	1949	1949	1983	Rijtuig	RET-aanhangrijtuig 1040
545	RET CW	1928	1928	1978	Goed.wagen	RET ex-545, ex-2015

- De aanleiding voor de stoomtramritten is niet helemaal duidelijk, maar de loc was gerestaureerd en beschikbaar, de RET zag er de lol wel van in en er waren ruim voldoende vrijwilligers. Dus kon het plan om gedurende zomermaanden korte ritjes te maken van het Centraal Station naar het Willemsplein (vertrekpunt van de Spido-rondvaartboten) v.v. De

stoomtram reed de 'Toeristische Museumtram Rotterdam' in de maanden juli en augustus 1988 . Ook in 1989 zijn er stoomtramritten uitgevoerd.

- Jan Voerman zou gemopperd hebben over de diepgroene kleur van de loc (met rode bies). Hoewel dit historisch juist lijkt, zou het volgens Voerman bruin moeten zijn. Grappig genoeg is dit groen ook de traditionele kleur van het RET-dienstmaterieel, met als gevolg dat zouttransportwagons 2015, terugvernummerd in 545, ook z'n oorspronkelijke kleur terugkreeg. Het aanhangrijtuig 1040, paste historisch gezien niet achter een stoomloc, maar vormde dankzij z'n ronde vormen toch een bijzonder geheel met de 8 en 545 . Een ander aardig detail is dat op de terugreis van het Willemsplein naar het Centraal Station, op het kleine stukje tussen de Nieuwe Binnenweg en de Van Oldenbarneveltstraat, de tram over de historische route reed van de voormalige RTM-stoomtram van Schiedam naar de Coolingsingel.

- De route van de stoomtram: Centraal Station – Stationplein – Weena – Hofplein – Coolingsingel – Churchillplein – Schiedamsedijk – Vasteland – Scheepstimmermanslaan – Van Vollenhovenstraat – Westplein – Westerstraat – Willemsstraat – Willemskade – Willemsplein (Spido). In omgekeerde richting was de route: Willemsplein – Westerstraat – Westplein – Van Vollenhovenstraat – Scheepstimmermanslaan – Eendrachtsweg – Eendrachtsplein – Hermesplantsoen – Mauritsweg – Kruisplein – Stationsplein – Centraal Station.

- Volledigheidshalve; de IJSM-stoomtram van Overschie naar Rotterdam (Slagveld, nu: Hofplein) heeft gereden van 7 augustus 1884 tot 1 augustus 1890 (en is daarna voortgezet als RTM-paardentramlijn). Het is verder zeer waarschijnlijk dat in Nederland gebouwd en aan buitenlandse bedrijven verkocht stoomtrammaterieel, via de Rotterdamse haven is geëxporteerd. Het door Allan & Co geproduceerde stoomtrammaterieel voor tramwegen buiten het Rotterdamse, wordt hier buiten beschouwing gelaten. Evenals de bij Evrard, van Duyl & de Kruijff te Delfshaven gebouwde stoomlocomotieven (voor WFTM / ABT). En dan is er nog stoomloc 30 van de Rotterdamse gasfabriek aan de Keileweg (**behouden !**).

HTM-loc 8 'Ooievaar' met tram voor het Groothandelsgebouw, juli 1988 .

Stoomtram op het Westplein, juli 1988 .

Stoomtram op de Willemskade (links: de Nieuwe Maas), juli 1988 .

Bronnen:

- Ir. S. Overbosch, De stoomlocomotieven der Nederlandse tramwegen (2e druk) (Culemborg/Haarlem, Nederland: De technische Uitgeverij H. Stam N.V., 1957), ISBN: onbekend, 194 bladzijden.
- Drs. A. Dijkers, De R.T.M. op de Zuid-Hollandse en Zeeuwse Eilanden (Leiden, Nederland: E.J. Brill, 1971), ISBN: onbekend, 262 bladzijden. NVBS-boekenreeks deel 7 .
- A. Dijkers, De rijtuigen van de Nederlandse stoomtramwegen (Leiden, Nederland: N.V.B.S., 1987), ISBN: 90-9001756-9, 230 bladzijden. NVBS-boekenreeks deel 15 .
- J. Voerman, De nadagen van Neerlands Stoom- en Motortrams: van Bello tot 'Bello' (Rijswijk, Nederland: Uitgeverij Elmar B.V., 1989), ISBN: 906120-6901, 272 bladzijden.
- Afbeelding 11kx.1: Centraal Station - Fotograaf: Rob van der Rest. Bron: www.sporen-met-rob.nl .
- Afbeelding 11kx.2: Westplein - Fotograaf: Rob van der Rest. Bron: www.sporen-met-rob.nl .
- Afbeelding 11kx.3: Willemskade - Fotograaf: Rob van der Rest. Bron: www.sporen-met-rob.nl .

> **BONUS: Stoomtram 1938-parade**

